

עין משפט
נר מצוה

מה א מיי פֿיג מה'ֿ כלי המקדש ה'ֿ ג:
מו א מיי שס הלכה ז:
א ג מיי פֿ"א מהלכות ערסין הלכה ח:

תורה אור השלם

- צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוח תשמרו להקריב לי במועד: כמדובר בה' 2. ותיקו לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושקטו אותו כל קול עדת ישראל בין הערבים: שנות יב ו 3. ותלוים הקשורים לכלם לאסף להקין לידותין ולבגדים ולצאיות מלכשים ברוץ מוצלחים ובגבלים ובנרות עמדים מורה למובן ועומם כהנים למאה ועשרים מחצרים בחצירות: דברי הימים ב ה יב 4. אָקף הָרָאשׁ וּמִשְׁתַּדּוּ וְכִרְהוּ יִצְחָל וּשְׁמִרְמוֹת וּדְחָאֵל וּמוֹתֶהֱן וְאַלְיָאב וּבְנֵיהֶן וְעַבְדֵי אֱדוֹם וְיִצְחָאֵל כְּכָל־בְּגָלִים וּבְכַנּוּת וְאָסֶף מִבְּצֻלָּתִים מְשֻׁמֵּת:

- דברי הימים א טו ה ויצא העדר הראשון לאסף ליוסף גדולוֹה השני הוא ואחיו ובניו שבים עֶשֶׂר: דברי הימים א טו ט 6. ועמדו שבע בני ואחיו קדמיאל ובניו בני יהודה בראיָה לצבא על עֶשֶׂה המלאכה בבית האלהים בני יתרוֹ בְּנֵיהֶם וְהַחֲמִינִי: עזרא ג ט 7. תודיעני ארבע חיים שבע שמחות את פניך צננתי במימך צנתי: תהלים טו ז 8. למנצח על החגיגות: מומור לדוד: תהלים יא כ 9. עָלִי עֲשׂוֹר וְעָלִי בָּגֵל עָלִי הָדִין בְּכַנּוּת: תהלים צב ד 10. הודו ליה בכבוד בגבל עשור וקרו לו: תהלים לב ג

לעוי רש"י

צניב"ש.ש. צלצלים, פסמונים.

שינויי נוסחאות

א' [אל הודו, ט] ואמרי לא אמר כד הוגא בר זכר עד מהא ועשרים [ומיתו אמר כד הוגא נמחק] (ש"ס), [ט] ועשרים מחצצרים (ש"ס), [ט] צ"ל משמיע, [ט] עד לצעולם און קטן נכנס (ש"ס), [ז] ושני נבלים (ש"ס), [ז] צ"ל ואחיו ובניו, [ח] על עשה המלכה בבית האלהים בני הנדר בניהם ואחיהם הלויים (ש"ס), [ט] לקל ולהמתי [מינת וכו' נמחק] (ש"ס), [ז] וברקור וביום שני כצ"ל (ש"ס), [ז] שתיירו שס (ש"ס), [ג] מלו קודם היום (ש"ס), [ג] אין עולין אומן קטנים למנין שנים עשר [ושאכל נמחק] (ש"ס) [ז] לפי שבשם שנקבה קליה [עו] נפיש קליה (ש"ס), [ז] לויס גדולים עטו (ש"ס), [יח] מקטעי, לישאא אחרנא הוא כלומר (ש"ס), [יט] הנאה שפיראל אע"פ שהוא שוה (ש"ס), [ט] בני חנדר [מינת מורד נמחק] (ש"ס),

שיטה מקובצת

תום' ד"ה אין קטן וכו'.
והקשה רבינו אלתון, ללויין.
דהא בקרא דמיתוי תיעיל הוא ובניו ואחיו שנים עשר ליפני מינה דאין פוחתין מ"יב לויס אלמא בניו גדולים משמע דילי וכו':

יג:

אין קמן נכנס בעזרה מנה"מ אמר ר' יוחנן [דאמר קרא] ויעמוד ישוע בניו ואחיו קדמיאל. והקשה רבינו אלחנן היכי ילפינן דקטן נכנס לעזרה לשיר צענה שהלויס עומדים לדוכן ואמר ר"י דרבי ליה מימורא דקרא כתיב צניהם ואמיהם הלויס וכתיב ישוע בניו קדמיאל ובניו בני יהודה בני [מורד] [חננד] צניהם למא לי והלא הוכיר כל אחד בניו אלא ש"מ דלהכי כתביה דהוה מיותר ומשמע קטנים:

הדרן עלך אין נערכין

(שי"ן לך"ד ע"ד ע"ה)

יש בערביין. מה בין שדה מקנה לשדה אחוזה כו'. והוא הדין דהוה מני למימר חילוק אחר צין שדה אחוזה לשדה מקנה שצדקה אחרת אס הקדישו וגאלו אחר מתחלק לכהנים ציוצל וצדקה מקנה אס הקדישו וגאלו אחר חוזר לצעלים ציוצל ולא נחת לפרושי אלא חילוק דשייך כשהוא עצמו פודהו: נעוצד

רב אסי דאמר קרא יואסף במצלותים ז' (להשמיע) מצלותים תרי הוו כיון דהדא עבידתא עבדי וחד גברא עביד בהו קרי להו חד: **מתני'** א'אין פוחתין משנים עשר לויים עומדין על הדוכן ומוסיפין עד י' עולם י'אין הקטן נכנס לעזרה לעבודה אלא בשעה שהלויים אומרים בשיר ולא היו אומרים בנבל ובכנור אלא בפה כדי ליתן תבל בנעימה רבי אליעזר בן יעקב אומר אין עולין למנין ואין עולין לדוכן אלא בארץ היו עומדין וראשיהן בין רגלי הלויים וצערי הלויים היו נקראין: **גמ'** הני כנגד מי אמר רב פפא כנגד תשעה כנורות ז' [ושני] נבלים וצלצל אחד שנאמר ה' הוא ז' (ובניו ואחיו) שנים עשר: אין הקטן נכנס לעזרה לעבודה אלא בשעה שהלויים כו': מנא הני מילי אמר רבי יוחנן דאמר קרא ויעמוד ישוע בניו ואחיו קדמיאל ובניו בני יהודה לצבא על מתני' דלא כרבי יהודה דתניא רבי יהודה אומר כנור של מקדש של שבעת נימין היה שנאמר י'שובע שמחות [את] פניך אל תיקרי שובע אלא שבע ושל ימות המשיח שמונה שנאמר י'למנצה על השמינית על נימא שמינית של עולם הבא עשר שנאמר י'עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון בכנור ואומר י'הודו לה' בכנור בנבל עשור זמרו לו שירו לו שיר חדש אפילו תימא רבי יהודה לעולם הבא איירי דנפישו נימין ידידיה נפיש קליה כי נבל קרי ליה נבל: רבי אליעזר בן יעקב אומר אין עולין מן המנין כו': תנא וסועדי הלויים היו נקראין ותנא דידן כיון דהני קטין קלייהו והני עב קלייהו הני מקטטי והני לא מקטטי קרי להו צערי:

הדרן עלך אין נערכין

יש בערכין להקל ולהחמיר ובשדה אחוזה להקל ולהחמיר ובשור המועד שהמית העבד להקל ולהחמיר באונס ובמפתה ובמוציא שם רע להקל ולהחמיר יש בערכין להקל ולהחמיר כיצד יאחד שהעריך את הנאה שבישראל ואת הכעור שבישראל נותן חמשים סלע ואמר הרי דמי עלי בותא את שוויי: **גמ'** יש בערכין להקל ט' וכו' ולהחמיר כיצד אחד שהעריך כו': בישראל אין בעובד כוכבים לא לימא מתני' דלא כר"מ ב'דרתנן עובד כוכבים ר"מ אומר ערך אבל לא מעריך אפי' תימא ר"מ הוא הדין דאפילו עובד כוכבים גמי אלא

אין נערכין פרק שני ערכין

מזוקרין ד' ימים קודם לכן ונטלו יום ראשון שנים לתמידים ונתנו שנים תחתיהם ויצקרום ציוס שני נטלו שנים מן הארבעה הנותרים ונתנו שנים תחתיהם ויוס שלשי נטלו שנים הנותרים מן הראשונים ונתנו שנים תחתיהן וכן לעולם נוטלים שנים ונותנים שנים ואותן שנצקרו וניתנו שם יום ראשון ראויים

ליוס רביעי ואותן שניתנו בשני ראויין צממישי וכן חוזרין חלילה לעולם ונמנלאו כל התמידין הנשחטין מזוקרין ד' ימים קודם שמיטה עם יום הציקור ויוס השמיטה כך שמעמי. וקשיא לי הא לא דמי לארבעה ימים דפסח דציקורו צעשור ושמיטתו צ"ד הרי ארבעה ימים לצד מיום השמיטה ולכן נראה צעניי דשמונה נימנו שס ציוס מינון ושס דקמין צממתי הכי משמע אין פוחסים משעה כלומר שאפילו כשיטלו השנים שצכל יוס יא' נשתיירו שס שסש מזוקרין ולאחר כך קודם הלילה יצקרו שנים ויתנו שם והנך הואלי ולינתהו אכתי צשעת נטילת השנים לא קחשיב להו. ל"א קסימנא צעלמא דכי השיב דמי מקלעי שעת ור"ה גבי הדדי מיצקר ההוא דשלשי צצבת צע"ש דהא לא מצי י' היום ליתך ולצקש טלה ולצקרו השמא הוי ארבעה ימים קודם שמיטה הכי גמי לעולם צענין ד' ימים קודם שמיטה: דיקא גמי. דסימנא צעלמא הוה ולאו משום טעמנא דשבת וראש השנה קא צעי להו מדלא קמני לצבת ולשני ימים כו' דהוי משמע לאורך שבת ור"ה מדקמני כדי ש"מ כפי חשבונו הראוי לצבת ולראש השנה דהיינו ששה וסימנא צעלמא הוא: **מנה"מ** דללכל לצד וכו' לא: **והאף**. שם הלוי: **עניינא** שר **עבדי**. דלחין אחד מועיל צלא חצירו שהן ב' חמיכות רחבות של מתכת ומכין זו על זו וקורין צניצ"ש: **בתנאי** אין. לוי קטן נכנס לעזרה לשום עבודה כגון לכבד את העזרה ולהסיף את העלותם אלא בשעה ראשונה עומדים על הדוכן כשיר אז נכנסים לויס קטנים לשורר עמהן: ולא היו. אותן קטנים: **אומרים צנצל וכונו** אלא צפה ליומן חנל צנעימה. ליתן חצלין צנעימות הלויס לפי שקול הלויס הקטנים דק ומתבל את קול הלויס הגדולים: [ג] ד'ו ואין עולין למנין. שדה צלא מנו אותן לויס למנין שנים עשר לויס הריכין לדוכן: ולא עולין. על האטצטא המוכנת לדוכן אלא צאריך היו עומדין: **ולועדי הלויס**. שנלעריין את הלויס כדמפרש בגמרא: **גמ'** צנצל עשור. של עשר נימין. ולעולם הצא שמעני מדכתיב שיר חדש לשון זכר דשירות העולם הזה לשון נקבה כדאמר במכילת' א' ט' כשם שנקבה זו יולדת כך תשועות הללו סופן לילד

צרות אצל שיר של עולם הצא ל' זכר שאינו יולד: (ט) מדמפיק ר' יהודה כנור צנצל עשור אלמא כנור היינו נצל: **ונצל עשוי כמפוח של נפחים ומוציא קול ע"י רוח: וסועדי**. עוזרי א' (לויס ז' עבו קלייהו. קטנים קטין קלייהו דק קולס: **מקטעי**. [ח] כלומר מקטעינן ועושים קולס דק דקי ופה ומלעריין הלויס שאין יכולים לצנסם קולס כמותן:

הדרן עלך אין נערכין

להקל יט' נאח שפיראל. שוה מאה מנה אין נותן אלא ג' סלע: **לפחמיר**. שהמעריך הכעור שפיראל אפי' אינו שוה אלא ה' סלעים נותן ג' סלעים מן עשרים עד זן ס': (ו) צדקה אחוזה. צמקדיש שדה אחוזה: **שפיעריך**. שאמר ערך פלוני עלי: **גמ'** **נעוצד כוכבים לא**. שאס אמר ישראל ערך עוצד כוכבים פלוני עלי לא אמר כלום דעוצד כוכבים אינו נעך: **נערך** אצל לא מעריך. טעמא מפרש צפ"ק (ועלי דף ה:):

אין נערכין פרק שני ערכין

מזוקרין ד' ימים קודם לכן ונטלו יום ראשון שנים לתמידים ונתנו שנים תחתיהם ויצקרום ציוס שני נטלו שנים מן הארבעה הנותרים ונתנו שנים תחתיהם ויוס שלשי נטלו שנים הנותרים מן הראשונים ונתנו שנים תחתיהן וכן לעולם נוטלים שנים ונותנים שנים ואותן שנצקרו וניתנו שם יום ראשון ראויים

ליוס רביעי ואותן שניתנו בשני ראויין צממישי וכן חוזרין חלילה לעולם ונמנלאו כל התמידין הנשחטין מזוקרין ד' ימים קודם שמיטה עם יום הציקור ויוס השמיטה כך שמעמי. וקשיא לי הא לא דמי לארבעה ימים דפסח דציקורו צעשור ושמיטתו צ"ד הרי ארבעה ימים לצד מיום השמיטה ולכן נראה צעניי דשמונה נימנו שס ציוס מינון ושס דקמין צממתי הכי משמע אין פוחסים משעה כלומר שאפילו כשיטלו השנים שצכל יוס יא' נשתיירו שס שסש מזוקרין ולאחר כך קודם הלילה יצקרו שנים ויתנו שם והנך הואלי ולינתהו אכתי צשעת נטילת השנים לא קחשיב להו. ל"א קסימנא צעלמא דכי השיב דמי מקלעי שעת ור"ה גבי הדדי מיצקר ההוא דשלשי צצבת צע"ש דהא לא מצי י' היום ליתך ולצקש טלה ולצקרו השמא הוי ארבעה ימים קודם שמיטה הכי גמי לעולם צענין ד' ימים קודם שמיטה: דיקא גמי. דסימנא צעלמא הוה ולאו משום טעמנא דשבת וראש השנה קא צעי להו מדלא קמני לצבת ולשני ימים כו' דהוי משמע לאורך שבת ור"ה מדקמני כדי ש"מ כפי חשבונו הראוי לצבת ולראש השנה דהיינו ששה וסימנא צעלמא הוא: **מנה"מ** דללכל לצד וכו' לא: **והאף**. שם הלוי: **עניינא** שר **עבדי**. דלחין אחד מועיל צלא חצירו שהן ב' חמיכות רחבות של מתכת ומכין זו על זו וקורין צניצ"ש: **בתנאי** אין. לוי קטן נכנס לעזרה לשום עבודה כגון לכבד את העזרה ולהסיף את העלותם אלא בשעה ראשונה עומדים על הדוכן כשיר אז נכנסים לויס קטנים לשורר עמהן: ולא היו. אותן קטנים: **אומרים צנצל וכונו** אלא צפה ליומן חנל צנעימה. ליתן חצלין צנעימות הלויס לפי שקול הלויס הקטנים דק ומתבל את קול הלויס הגדולים: [ג] ד'ו ואין עולין למנין. שדה צלא מנו אותן לויס למנין שנים עשר לויס הריכין לדוכן: ולא עולין. על האטצטא המוכנת לדוכן אלא צאריך היו עומדין: **ולועדי הלויס**. שנלעריין את הלויס כדמפרש בגמרא: **גמ'** צנצל עשור. של עשר נימין. ולעולם הצא שמעני מדכתיב שיר חדש לשון זכר דשירות העולם הזה לשון נקבה כדאמר במכילת' א' ט' כשם שנקבה זו יולדת כך תשועות הללו סופן לילד

צרות אצל שיר של עולם הצא ל' זכר שאינו יולד: (ט) מדמפיק ר' יהודה כנור צנצל עשור אלמא כנור היינו נצל: **ונצל עשוי כמפוח של נפחים ומוציא קול ע"י רוח: וסועדי**. עוזרי א' (לויס ז' עבו קלייהו. קטנים קטין קלייהו דק קולס: **מקטעי**. [ח] כלומר מקטעינן ועושים קולס דק דקי ופה ומלעריין הלויס שאין יכולים לצנסם קולס כמותן:

להקל יט' נאח שפיראל. שוה מאה מנה אין נותן אלא ג' סלע: **לפחמיר**. שהמעריך הכעור שפיראל אפי' אינו שוה אלא ה' סלעים נותן ג' סלעים מן עשרים עד זן ס': (ו) צדקה אחוזה. צמקדיש שדה אחוזה: **שפיעריך**. שאמר ערך פלוני עלי: **גמ'** **נעוצד כוכבים לא**. שאס אמר ישראל ערך עוצד כוכבים פלוני עלי לא אמר כלום דעוצד כוכבים אינו נעך: **נערך** אצל לא מעריך. טעמא מפרש צפ"ק (ועלי דף ה:):

מילתא

ביום ראשון ששה מבוקרין שחט שנים מהם ביום ראשון והביא שנים תחתיהן נשתיירו ד' מבוקרין ושנים שאינם מבוקרין [הרי ר'] [וביום שני יחשט שנים מן המבוקרין ומביא שנים אחרים תחתיהן] [וביום ג' יחשט ב' מבוקרים וביא ב' אחרים תחתיהן] אותן שהביא ביום ראשון תחת אותן ששחט יהו ראויין להקריב ביום רביעי שהרי הן מבוקרין ד' ימים ומקצת יום ד' [היו] ככולו ואותן שהביא ביום ה' יהיו ראויין ביום ה' ושל יום ג' ליום ה' ושל יום ד' לשבת [ושל יום ה' ליום א'] וכן חוזר חלילה והיו בכל יום ב' מבוקרין הלכך אין פוחתים בלשכה משעה שלמים המבוקרים. מצלותם היינו צלצל: [בין דהיא **עבידתא עבדי** וחד גברא שמכה וחד בזה קרו להו חד צלצל]: **שנאמר** הוא ואחיו ובניו **שנים עשר** שחילוקי הלויים לכי"ו [משמורות כנגד כיו"ד] משמורות כחונה והגיע לכל משמר ייב כדכתיב בדברי הימים בכל אחד הוא ואחיו ובניו שנים עשר וכשוצוקר כולם יבא לכל משמר שנים עשר: מתני'. אין חקמן. בן לוי: **נכנס לעזרה לעבודה**. לשיר: **אלא בשעה שחלויים**. הגדולים עומדין [בשירן] שהיו קטני הלויים נכנסין לסייע את הלויים בשיר: ולא היו **אומרים** [אותן] החינוקות השירה: לא **בנבל** ולא **בכנור** **אלא בפה** כדי ליתן תבל בנעימה כלומר לפי שקול הילדים הוא דק היה קולן מנעים את השירה כמו תבלין המנעים את המאכל: [גמ'] **שנאמר** בניו. ובני יהודה היו קטנים מלמד שכולן היו מנצחים בשיר גדולים וקטנים: עלי עשור ועלי נבל. כלומר היה [עשור] בנימין: ואומר הורו לה' **בכנור בנבל** עשור ולא כתיב ובנבל אלמא [קסבר] דחד הוא: **איירי דנפשי** ניטין [ידידיה]. דכנור לעולם הבא: **ונפשי** קליה ב' נבל באותו נבל שמכוסה בעור הכרס קרי ליה נבל: [אין עולין למנין אותו תינוק א'] אין עולין למנין ייב לויס: **ולא עומדין בריבון** באותו מקום בבהו שהלויים עומדין שם: **וסועדי** הלויים. מסייעי הלויים בשיר: **חגי**. הקטנים **מקטשין** מקטשין קולן שקולין דק והני הגדולים לא **מקטשי** קולן שקולין עבה משום הכי קרי להו צעירי' [הלויים]: הדרן עלך אין בערכין יש בערכין [להקל ולהחמיר]. שאם תעריך את הנאה שבישראל אינו נותן אלא ג' סלע: ולהחמיר. שאם תעריך את הכעור שבישראל אינו נותן גמי ג' סלע]: **בישראל** אין. כלומר מדקתיב הנאה שבישראל ולא קתי [את] הנאה שבעבד כוכבים [לימא מתני' כו':

א' נצלי' אותן תינוקות. ז' במהדורות היי"ד אלתן: רצוצרי.

מסורת הש"ס

א' מנילת תענית פ"א [פסחים יז. מנחות מט:]. ג' לעיל ה:
א' ג פ"א: (ז) רש"י ד"ה צנצל וכו' שיהא,]

הגהות הב"ח

(ב) גמ' ארבעה ימים קודם שמיטה צ"ב עיין במנחות דף ג ע"ה: (ז) רש"י ד"ה צנצל וכו' שאינו יולד ומדמפיק רבי יהודה כצ"ל והד"ה: (א) ד"ה וסועדי וחברי הס"ד ואח"כ מ"ה הגי כו' גדולים עבה: (ו) ד"ה צערה חלחל וד"ה ששעריך צ"ל קודם ד"ה נאח שפיראל שוה מלאה:

מוסף רש"י

הקדיש ג' אינכות. שמיני שדה האילן והקדיש קרקע עמולן כל הצריך ליעוקם, וצנוניות מיידי, דלילי צלינות וקנים אמרו צלא יספור צדית סאה לרץ לששה [ושב"ס י"ב עב. וי"ש פ"י כל הבריתא בארוכה]. הקדיש את כולה. דבעין יפה מקדיש כמו נותן (שם טא). ר"ש אומר לא הקדיש. מכל אומן צדיתם שאמרתו גבי מוכר צלא מכה, דהקדיש דעתו כדעת מוכר, שלא הקדיש אלא מה שפירש, אלא חרוב המורכב כו'. דלע"ג דבני מריסת שדה אין ממויין סאח מוקדש (שם). מניין ללוקח דעת אחוזה אס הקדישה ולא צלאה קודם ציוצל ומכירה גיוביז לחמר אינה נזאלת עוד, וספחא צילאה ציוצל מיד הלקוח מן הגומר מתחלקת להסינס, שנאמר [ויקרא כו] ואס לא יגאל את השדה וגו' והיה שדה צלאמה וגו', וסדה מקנה שפוקדיש ולא צלאה ומכירה הגומר כספחא צילאה ציוצל חורות נלעלים, והלאסינס שמכורו למקדיש, שנאמר בשנת ציוצל יסוב השדה לשכר קניסו מאתו וגו', מנין ללוקח שדה מאביו והקדישה. כמי אצוי עבודה צידו שדה מקנה, ואחר כך מת אביו. ועשית לו אחוזה, מנין שתהא לפניו כשדה אחרה. אס לא צלאה ומכירה הגומר ציוצלנא להסינס ציוצל (גיטין טח) לפדותה בסלע ופועדין לשנה (רשב"ם ב"ב עב). אשר לא משרדה אחרות. קרא ימירל הוא (גיטין טח) וספח דקרא ומנן את הערקן (ב"ב שם), שדה שאינה ראויה. צענה שהקדישים ליוס לו שדה אחוזה לעולם (גיטין טח) היום ולמחר כגון שנקחה מאחר אי נמי מאתיו ולא מן קודם היסוב (ב"ב שם). יצתה זו כו'. וכו"ש מה מצי ואח"כ הקדישה דכשעת מקדש ככר הימה אחוזה (גיטין טח). ד' מאיר אבומר. זו אינה שדה אחוזה וחזיתו לו מתחת אציו שמכרה לו וקרא כי סאח למת אציו ואחר כך הקדישה אחת (שם) שהיה שדה אחוזה צענה שהקדישה, דלילו לא מת אציו הימה חורנת ציוצל לאציו דכמיס בשנת ציוצל יסוב השדה לשכר קניסו מאתו, ועמה כשמת אציו הרי היא לו שדה אחוזה, אכל הקדישה ואח"כ מת אציו ס"ל לרי"מ דליתנה כשדה אחוזה (ב"ב שם).

רבינו גרשום

שיחיו מבוקרין ד' ימים קודם שחיבת. הא כיצד היה לנו

ביום ראשון ששה מבוקרין שחט שנים מהם ביום ראשון והביא שנים תחתיהן נשתיירו ד' מבוקרין ושנים שאינם מבוקרין [הרי ר'] [וביום שני יחשט שנים מן המבוקרין ומביא שנים אחרים תחתיהן] [וביום ג' יחשט ב' מבוקרים וביא ב' אחרים תחתיהן] אותן שהביא ביום ראשון תחת אותן ששחט יהו ראויין להקריב ביום רביעי שהרי הן מבוקרין ד' ימים ומקצת יום ד' [היו] ככולו ואותן שהביא ביום ה' יהיו ראויין ביום ה' ושל יום ג' ליום ה' ושל יום ד' לשבת [ושל יום ה' ליום א'] וכן חוזר חלילה והיו בכל יום ב' מבוקרין הלכך אין פוחתים בלשכה משעה שלמים המבוקרים. מצלותם היינו צלצל: [בין דהיא **עבידתא עבדי** וחד גברא שמכה וחד בזה קרו להו חד צלצל]: **שנאמר** הוא ואחיו ובניו **שנים עשר** שחילוקי הלויים לכי"ו [משמורות כנגד כיו"ד] משמורות כחונה והגיע לכל משמר ייב כדכתיב בדברי הימים בכל אחד הוא ואחיו ובניו שנים עשר וכשוצוקר כולם יבא לכל משמר שנים עשר: מתני'. אין חקמן. בן לוי: **נכנס לעזרה לעבודה**. לשיר: **אלא בשעה שחלויים**. הגדולים עומדין [בשירן] שהיו קטני הלויים נכנסין לסייע את הלויים בשיר: ולא היו **אומרים** [אותן] החינוקות השירה: לא **בנבל** ולא **בכנור** **אלא בפה** כדי ליתן תבל בנעימה כלומר לפי שקול הילדים הוא דק היה קולן מנעים את השירה כמו תבלין המנעים את המאכל: [גמ'] **שנאמר** בניו. ובני יהודה היו קטנים מלמד שכולן היו מנצחים בשיר גדולים וקטנים: עלי עשור ועלי נבל. כלומר היה [עשור] בנימין: ואומר הורו לה' **בכנור בנבל** עשור ולא כתיב ובנבל אלמא [קסבר] דחד הוא: **איירי דנפשי** ניטין [ידידיה]. דכנור לעולם הבא: **ונפשי** קליה ב' נבל באותו נבל שמכוסה בעור הכרס קרי ליה נבל: [אין עולין למנין אותו תינוק א'] אין עולין למנין ייב לויס: **ולא עומדין בריבון** באותו מקום בבהו שהלויים עומדין שם: **וסועדי** הלויים. מסייעי הלויים בשיר: **חגי**. הקטנים **מקטשין** מקטשין קולן שקולין דק והני הגדולים לא **מקטשי** קולן שקולין עבה משום הכי קרי להו צעירי' [הלויים]: הדרן עלך אין בערכין יש בערכין [להקל ולהחמיר]. שאם תעריך את הנאה שבישראל אינו נותן אלא ג' סלע: ולהחמיר. שאם תעריך את הכעור שבישראל אינו נותן גמי ג' סלע]: **בישראל** אין. כלומר מדקתיב הנאה שבישראל ולא קתי [את] הנאה שבעבד כוכבים [לימא מתני' כו':